

Випускники вищого навчального закладу повинні відповідати вимогам освітньо-кваліфікаційного рівня молодший спеціаліст, які передбачають спеціальні уміння та знання, достатні для здійснення виробничих функцій певного рівня професійної діяльності, що передбачені для первинних посад у вказаних видах економічної діяльності.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Галузевий стандарт вищої освіти України. Освітньо-кваліфікаційна характеристика молодшого спеціаліста. Галузь знань: 0201 «Культура». Напрямок підготовки 6.020105 «Документознавство та інформаційна діяльність». Спеціальність 5.02010501 «Діловодство». Кваліфікація 3435 «Організатор діловодства» / Міністерство освіти і науки України. Видання офіційне. – 2010. – 75 с.

2. Довідник кваліфікаційних характеристик працівників. Вип 1: Професії працівників, що є загальними для всіх видів економічної діяльності, розд. 1: Професії керівників, фахівців та технічних службовців / Міністерство праці та соціальної політики України. – 3-тє вид., допов. та перепр. – Краматорськ: Центр продуктивності, 2005. – 353 с.

УДК 378.016;81'243

*Тетяна Артеменко, Ірина Липко
(Харків)*

ПРО ДЕЯКІ КОМУНІКАТИВНІ СТРАТЕГІЇ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

У статті аналізуються деякі комунікативні стратегії навчання іноземної мови, роль викладача в сучасних умовах викладання. Розглядається важливість формування комунікативної компетенції у процесі вивчення іноземної мови.

Ключові слова: *комунікативна стратегія, тактика, мовленнєва діяльність, комунікативна компетенція, інтенція.*

The purpose of the article is to analyze some communicative strategies of foreign language teaching, to show the role of teachers in implementing communicative language teaching. The importance of communicative competence formation in foreign language teaching is considered.

Keywords: *communication strategy, tactic, speech activity, communicative competence, intention.*

Розширення міжнародного співробітництва між Україною та європейськими державами вимагає досконалішого володіння іноземною мовою з метою подолання мовних бар'єрів у контексті міжнародного діалогу, ставить на порядок денний мовну компетентність як одну з головних ознак професійної компетентності в цілому. Завдяки процесам глобальної мобільності і мультиспрямованості комунікації у сучасному суспільстві іноземна мова стає засобом формування комунікативної мовленнєвої компетентності, яка розглядається як мовна поведінка, що є специфічною для певного середовища. Вона включає формування комунікативних навичок, розширення і поглиблення знання англійської мови, розвиток мотивації студентів до її подальшого вивчення в обсязі, який задовольняє мовні потреби майбутніх фахівців для подальшої освіти, реалізації певних професійних цілей, ефективної комунікації з зарубіжними партнерами.

У статті розглядаються комунікативний підхід до викладання іноземної мови, який допоможе викладачам навчити студентів використовувати її у різних соціальних ситуаціях для досягнення певних цілей комунікації. Мета статті полягає в тому, щоб проаналізувати деякі комунікативні стратегії навчання, які спрямовані на викладання мови через спілкування, та проаналізувати роль викладача у цьому процесі.

Комунікативний підхід до викладання мови поєднує в собі фактичне знання мови з її ситуативною презентацією [3, с. 21]. Основною метою такого підходу є розвиток як мовної, так і мовленнєвої компетентності студентів, навчання їх стратегіям і тактикам спілкування з урахуванням не тільки лінгвістичних, а й соціолінгвістичних, прагматичних особливостей спілкування. Перевага комунікативного підходу до вивчення мовних явищ полягає в тому, що закономірності організації мови аналізуються при аналізі реального функціонування мовних одиниць з урахуванням під час мовленнєвого спілкування психологічних, соціальних та екстралінгвістичних факторів, досвіду тих, хто спілкується [1, с. 4; 2, с. 3]. Під час виконання певних мовленнєвих дій особливого значення набувають соціальні цілі, або перлокутивні наміри, оскільки діяльнісно-результативна сторона функціонування мови відображає головне призначення комунікації як форми соціалізованої інтеракції.

Комунікант, який робить внесок у поточну розмову, повідомляє свої власні переконання і взаємодіє з партнером, намагаючись отримати або надати відповідь у динамічному процесі спілкування. Людське спілкування структурується так само, як і форми соціальної інтеракції, таким чином, структура розмовного дискурсу не є строго мовною. Мовленнєві акти, які лежать в основі реплік цього дискурсу, слідує один за одним не стихійно, а згідно з певними конвенціями, правилами, у певній послідовності, тобто так, як і соціальні дії людей. Діалогічний дискурс аналізується з прагматичної точки зору. Він спрямован на виявлення можливих послідовностей актів і реплік його учасників, які розглядаються як інтеракціональні ходи партнерів у процесі спілкування з урахуванням центрального в структуруванні поняття ініціативності-реактивності

Будь-який акт комунікації не зводиться тільки до передачі інформації. Наприклад, аналіз прагматичних характеристик стверджувальних речень показує, що їх зміст має додаткові відтінки змісту, характеризується деякими прагматичними варіаціями в залежності від комунікативних намірів мовця. Такі речення можуть описувати явища, переконувати співрозмовника стосовно певних фактів, впливати на нього згідно з певними інтенціями. Тобто, зміст таких висловлювань характеризується прагматичним варіюванням і залежить від реального спілкування між людьми. Стверджувальні речення, які реалізують комунікативний акт констатив, в умовах комунікації можуть бути визначені як мовленнєві дії, можуть виражати емоційно-оцінне ставлення мовця до певних дій, переконувати, впливати на почуття та дії комуніканта. Існують різні способи реалізації зазначених цілей в мовній комунікації. Слід також зазначити, що питальні речення не завжди використовуються в якості тільки питань. Вони можуть мати додаткові відтінки значення в процесі комунікації в залежності від інтенцій комунікантів. Асоціативно-спрямовані інтенції комунікантів реалізуються різними тактиками спілкування. Питальні речення, які реалізують ці інтенції, можуть мати додаткові відтінки: з'ясування, підтвердження, уточнення. Питальні речення, які реалізують комунікативний акт квеситиву, можуть також демонструвати зацікавленість у веденні бесіди за пропонованою темою або бути спрямовані на виявлення істинного змісту репліки співрозмовника, його комунікативного наміру. Питання про запит щирості, впевненості адресанта в пропозиціональному змісті початкової репліки інколи зближуються з питаннями про запит істинності. Дисоціативно-спрямовані інтенції комуніканта також реалізуються різними тактиками спілкування. Питальні речення, які реалізують ці інтенції, можуть вказувати на фактор-причину негативного відношення до змісту слів співрозмовника, на виправдовування його дій, попереджати про небезпечні наслідки дій, при цьому емоційне забарвлення цих висловлювань посилюється використанням різних засобів інтенсифікації висловлювання. Питальні речення, які реалізують дисоціативно-спрямовані інтенції комуніканта можуть висловлювати незадоволення адресата по відношенню до певних фактів, можуть бути нагадуванням, яке містить аргументацію незгоди зі словами комуніканта. Таким чином, одна мовна форма може виконувати безліч комунікативних функцій, і одна функція може виконуватися різними мовними формами. Організація мовного матеріалу визначається деякими стратегіями, тактиками і соціальними ролями комунікантів. Отже, підхід до навчання мови має ґрунтуватися на уявленні про мову як соціальний

інструмент, який використовується людьми для досягнення певних цілей. Необхідно, щоб студенти чітко усвідомлювали різницю між мовою і мовленням, різницю між двома різними видами значень.

Навчання мови через спілкування може здійснюватися за допомогою різних комунікативних заходів, які відображають природне функціонування мови і заходів, які концентруються на досягненні комунікативної мети. Ці заходи організуються викладачем. Вони дають студентам можливість розвивати позитивні відносини з іншими студентами і, як наслідок, взаємодіяти як рівноправні партнери, ефективно спілкуватися на різні теми. Реальна комунікативна мета може дати реальну потребу в спілкуванні і допомогти студентам зробити свою діяльність успішною. Приймаючи участь у комунікації, студенти повинні зосереджуватися на стратегіях і тактиках комунікації, розглядати способи досягнення комунікативних цілей, аналізувати мовний матеріал. Роль викладача полягає в оцінці досягнутої під час спілкування комунікативної мети.

Слід зазначити, що роль викладача в сучасних умовах викладання іноземної мови відрізняється від його традиційної ролі, коли він тільки здійснював безпосередній контроль за виконанням завдань та оцінював знання. Сучасний викладач мови повинен розвивати інтерес до різних видів комунікативної діяльності, які відповідають життєвим стратегіям студентів. Специфічною рисою взаємодії викладача і студента в процесі формування іншомовної компетенції є те, що в центрі їх взаємовідносин знаходиться феномен спілкування [5, с. 193]. Сучасний викладач мови дає студентам можливість відчувати те, що представлений матеріал є дуже важливим для них. Викладач і студенти є партнерами. Не втручаючись, наприклад, в хід дискусії, викладач дає можливість студентам відчувати відповідальність за своє навчання, збільшити впевненість у своїх можливостях використання мови для ефективного спілкування. Звертання уваги до прагматичних характеристик мовних одиниць, умов їх функціонування у реальній комунікації, використання творчих завдань під час занять, розвиток комунікативних навичок, участь в різних комунікативних видах діяльності (робота в парах, робота в групах, рольові ігри) спрямовано на те, щоб забезпечити студентів знаннями, які є необхідними для реальної ефективно комунікації [4, с. 77]. Вказана діяльність розглядається як традиційна частина комунікативної мовної практики викладання [6, с. 116]. Комунікативні заходи включають різні види дискусій, вирішення проблемних завдань, які допомагають студентам використовувати різні стратегії спілкування і є тими комунікативними заходами, які розвивають комунікативну компетентність студентів. Слід зазначити, що підготовка до успішного виконання такого роду роботи, вимагає глибокого осмислення, без якого зазначена діяльність не може бути успішною.

Слід зазначити важливість використання на занятті елементів рольової гри, ефективного методу навчання, який змінює атмосферу в аудиторії, робить вивчення мови цікавою, творчою діяльністю [7, с. 47]. Актуальність теми, використання правильних мовних форм, слідування комунікативним стратегіям і цілям, обговорення після закінчення заняття усіх недоліків і переваг роблять цей вид діяльності успішним. Рольова гра також є дійовим засобом розвитку прагматичної компетентності [7, с. 51], яка розвиває можливості спілкуватися успішно у будь-якій ситуації, правильно розуміти інтенції комуніканта, досягати комунікативних цілей. У зв'язку з цим слід звернути увагу на багато аспектів, які дуже важливі для проведення рольової гри: вибір ролей, прийняття до уваги віку і досвіду студентів. Слід також звернути увагу на керування викладачем рольовою грою. Звичайно, студенти знаходяться у центрі подій гри, але необхідна участь і викладача у цьому процесі для того, щоб координувати сам процес навчання.

Комунікативний підхід є дуже важливим також при створенні навчальних матеріалів і при їх використанні для навчання усіх видів мовленнєвої діяльності. Він дає викладачу більше можливостей урахувати реальне функціонування мовних одиниць, вплив на їх використання екстралінгвістичних факторів, при цьому той, хто навчається, розглядається як індивід з певними цілями та задачами. Цей підхід забезпечує більш реалістичне, мотивоване використання мови, в тому числі при моделюванні професійного спілкування майбутніх

юристів. Змінюється роль викладача, який виступає партнером по комунікації. Специфічною рисою взаємодії викладача і студента в процесі формування іншомовної компетенції є те, що в центрі їх взаємовідносин знаходиться феномен спілкування. В результаті роботи по створенню навчальних матеріалів і виходячи з досвіду використання комунікативного підходу при навчанні іноземної комунікації студентів-юристів були визначені деякі умови та фактори, урахування яких може сприяти реальному використанню комунікативної методики: цілі навчання, тривалість курсу навчання, вік студентів, добре засвоєння системи мови до початку навчання мові спеціальності, адаптація мовного курсу з спеціальності в залежності від рівня знань та потреб конкретної групи студентів, поєднання при навчанні мови спеціальності комунікативного та традиційного методів викладання мови, сприятливий психологічний клімат у навчальній групі. Пошук шляхів навчання ефективного мовленнєвого спілкування приводить до висновку про перевагу комунікативного підходу, при якому ураховуються екстралінгвістичні фактори та досвід комунікантів.

Таким чином, комунікативні методи навчання мови допомагають студентам розвивати впевненість у використанні мови, розвивати свою комунікативну компетентність, яка дає можливість використовувати мову належним чином в різних соціальних ситуаціях, використовуючи різні види комунікативних стратегій. Використання комунікативних методів навчання мови допомагає студентам взаємодіяти успішно один з одним не тільки під час заняття, а й в реальному житті.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Мовна система як результат відображення процесів концентуалізації і категоризації навколишнього світу : [монографія] / [за ред. А.В.Корольової]. – К.: Гілея, 2012. – 200 с.
2. Солощук Л.В. Вербальні і невербальні компоненти комунікації в англomовному дискурсі / Л.В. Солощук. – Харків: Константа, 2006. – 298 с.
3. Widdowson H.G. Teaching Language as Communication / H.G.Widdowson. – Oxford: Oxford Univ.Press, 1998. – 168 p.
4. Brown H. D. Teaching by Principles: an Interactive Approach to Language Pedagogy / H. D. Brown. – Longman, 1994 . – 480 p.
5. Richards Jack C. Reflecting Teaching in Second Language Classrooms / Jack C. Richards, Charles Lochard. – Cambridge Univ. Press, 1994. – 218 p.
6. Harmer J. The Practice of English Teaching / J. Harmer. – Pearson Education Ltd, 2007. – 448 p.
7. Simpson J.M. Choices and chances: The sociology role-playing game-the sociological imagination in practice / J.M. Simpson, V.L. Elias // Teaching Sociology. – 2011. – Vol. 4. – № 1. – P. 42-56.

УДК 611.01:378.18

*Володимир Бистрицький
(Новоград-Волинський)*

ОЛІМПІАДА ЯК ФОРМА ПОЗААУДИТОРНОЇ РОБОТИ З ПРЕДМЕТУ «АНАТОМІЯ ЛЮДИНИ»

У статті охарактеризовано олімпіаду як одну з форм позааудиторної роботи студентів під час вивчення навчальної дисципліни «Анатомія людини». Визначено загальні умови проведення предметних олімпіад, їх правове регулювання. Проаналізовано специфіку організації та проведення олімпіади з анатомії у медичному коледжі.

Ключові слова: олімпіада, предметна олімпіада, позааудиторна робота.